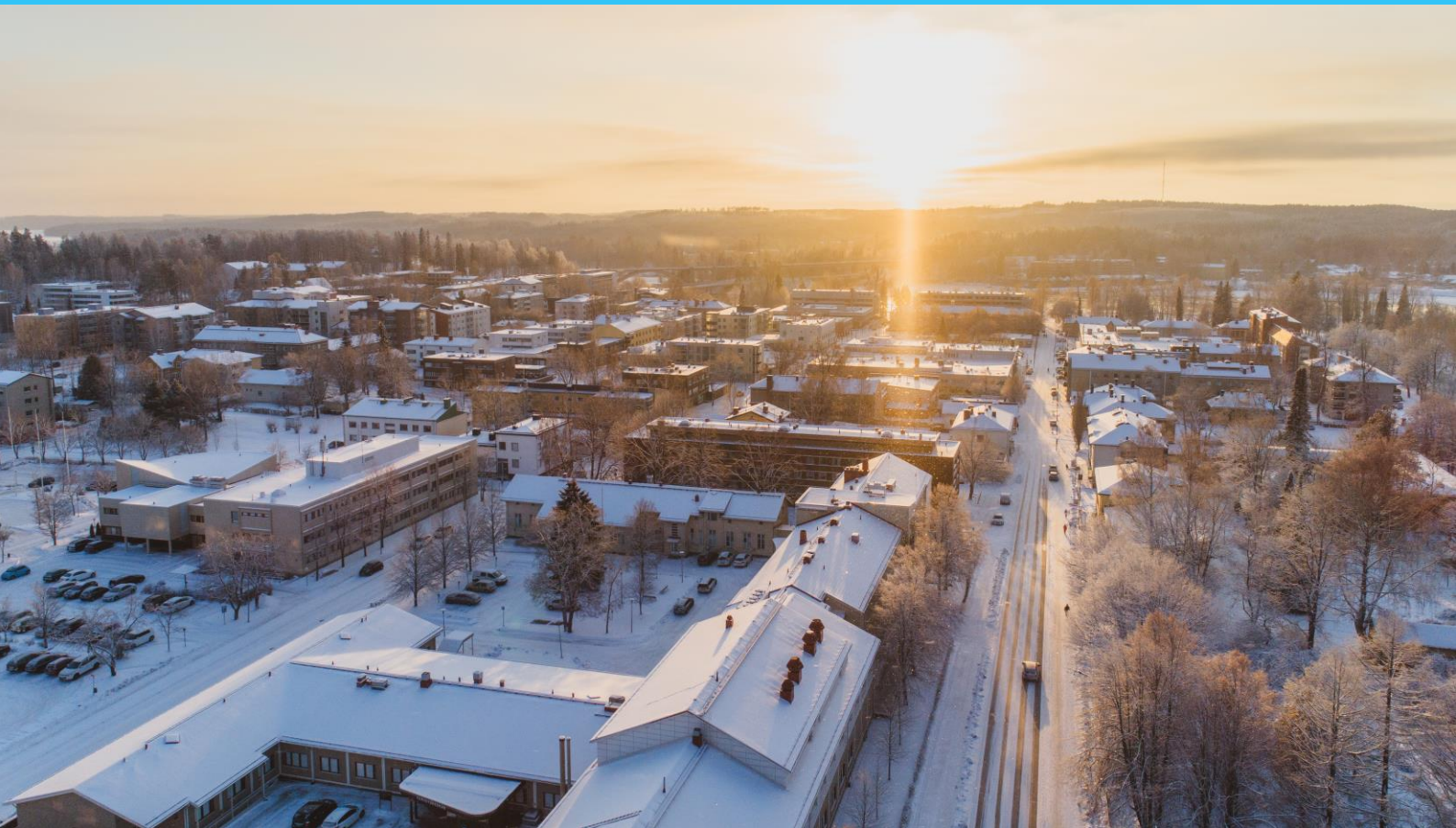

Arviointikertomus 2021

Tarkastuslautakunta 19.5.2022

Sisällysluettelo

1. Puheenjohtajan katsaus	2
2. Tarkastuslautakunnan toiminta	3
3. Vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintojen käsittely	5
4. Talouden analyysi.....	6
5. Investointien toteutuminen.....	11
6. Valtuuston asettamien toiminnallisten vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	13
6.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta.....	13
6.2 Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimiala	14
6.3 Elinvoimalautakunnan toimiala	17
6.4 Hyvinvointilautakunnan toimiala	19
6.5 Tekninen lautakunnan toimiala	21
6.6 Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala	23
7. Valtuustokauden ja strategian toteutuminen	25
8. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi	27
9. Henkilöstöasiat	28
10. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	30

1. Puheenjohtajan katsaus

Vuotta 2021 leimasi edelleen korona ja sen aiheuttamat toimenpiteet. Toinen suuri muutoksen aiheuttaja oli edessä siintävä sote-uudistus. Näiden tekijöiden yhteisvaikutus näkyi niin palveluiden tuotannossa kuin henkilöstökysymyksissä.

Tuleva sote-uudistus näkyi sosiaali- ja terveyspuolella jo vuoden 2021 aikana henkilöstön siirtymisenä muualle, sekä rekrytoinnin vaikeuksina, jotka tekivät palveluiden tuottamisesta erittäin haastavaa. Lautakunta haluaakin lausua erittäin suuren kiitoksen henkilöstölle, joka huolimatta haasteista, jaksoi venyä ja puurtaa ja saada palvelut tuotettua. Samaan aikaan tietysti heräsi myös huoli siitä, kuinka pitkään näin voi jatkua, ennen kuin edessä on mittava uupumuksesta johtuva sairauslomien kasvu.

Taloudellisesti vuosi 2021 tarjosi, jälleen kerran, positiivisen tuloksen. Toimintakatteen kehitys, sekä toiminnan ja investointien rahavirran negatiivinen kertymä aiheuttivat huolta talouden kestokyvystä jatkossa. Vuoden 2023 alusta kaupungin rahoitus muuttuu ja selviäminen veloista, vastuista ja investointien poistoista tulee olemaan erittäin vaikeaa. Rahaa pitäisi riittää myös tulevaisuusinvestointeihin ja se vaatii päätöksiä niin valtuustolta kuin muilta toimielimiltä.

Kaupungin strategian toteutuminen päätöksenteossa on asia, joka ei lautakunnan mielestä toteudu riittävällä tavalla. Strategiaa, ja siitä johdettuja toimintaohjelmia, ei ole poliittisten ryhmien toimesta saatu juurrutettua niin, että strategian vaikutus näkyisi päätöksissä eri toimielimissä. Strategian tulisi olla selkäranka, johon päätöksenteko ja valmistelu nojautuu, sen sijaan, että jokainen yksittäinen asia käsitellään itsenäisenä asiana, irrallisena muusta kokonaisuudesta. Niin johtavat virkahenkilöt, kuin luottamushenkilöt toivat keskusteluissa esiin tämän puutteen kaupungin päätöksenteossa.

Huolta lautakunnassa herätti myös yhteistyö eri toimialojen kesken. Suurissa investoinneissa lautakunta näki ongelmia kokonaisprosessin toimimisessa. Pienellä kaupungilla ei ole varaa siihen, että suunnittelu, toteutus, lupa- ja valvonta ja markkinointi eivät toimi yhdessä yhteisen päämäärän eteen. Informaation täytyy olla sujuvaa ja kitkatonta ja yhteisen päämäärän selvä ja yhdessä sovittu.

Positiivisina asioina vuodesta 2021 täytyy nostaa esiin kaupungin käyttämättömien kiinteistöjen realisoinnin eteneminen, hyvinvointitoimialan tiukka budjettikuri, silti palveluista kiinni pitäen, sekä (vielä kerran) henkilöstön upea jaksaminen ja venyminen suurten muutosten keskellä.

Ville-Matti Kuusela

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät on säädetty kuntalaissa (§ 121). Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle arvioinnin siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet. Lisäksi tehtävä on arvioida, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja mahdollisen toimenpideohjelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano valtuustokaudella 2021-2025

Jäsen	Varajäsen
Ville-Matti Kuusela, puheenjohtaja	Petteri Niemi
Sanna Koponen, varapuheenjohtaja	Marita Kemppe
Aira Seppälä	Irja Mällönen-Valkeinen
Pekka Kantanen	Matti Setälä
Jorma Peltonen	Matti Lauren

Tarkastuslautakunta 2021-2025.

Toimikaudella 2019–2024 tilintarkastajana toimii BDO Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana CPFA, CA, CIA, CCSA, CISA, CFE Helge Vuoti. Arvioinnissa avusti tilikaudella 2021 erityisasiantuntija Kirsi Pelvola BDO Oy:stä. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi Maria Laakkonen.

Tarkastuslautakunta on laatinut koko toimikaudelleen arviointisuunnitelman, jonka pohjalta on vuosittain laadittu työohjelma. Työohjelmassa on täsmennetty aihealueet, joita on vuosittain arvioitu lähemmin. Lautakunta kokoontui pääsääntöisesti kerran kuukaudessa ja kuuli kokouksissaan yhtä tai useampaa tilivelvollista tai muuta luottamushenkilöä.

Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat osallistuneet tarkastuslautakunnan koulutukseen.

Työohjelman mukaiset tarkastuslautakunnan arviointitilaisuudet

Kokouspäivä	Aihe
21.10.2021	Talousarvion 2021 esittely ja olennaiset vuositavoitteet, kaupunginjohtaja Jari Parkkonen
11.11.2021	Terveyspalveluiden kokonaistilanne, johtava ylilääkäri Kirsi Timonen Perusterveydenhuollon hoitotyön palvelut, Sari Kymenvirta Suun terveydenhuollon palvelut, Marina Issajev, Satu Lahnelahti Terveysneuvontapalvelut, Marja-Liisa Kanerva
25.11.2021	Sosiaalipalveluiden kokonaistilanne, sosiaalipalvelujohtaja Eija Leino Kotihoito, Marjatta Lahti Kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden esittely, hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi Ikääntyneiden ja työikäisten sosiaalipalvelut, Merja Dagerlund Vammaisten sosiaalipalvelut, Jutta Tainio Asumispalvelut, Tiina Hurme
16.12.2021	Hyvinvointipalveluiden alainen toiminta, hyvinvointijohtaja Pirjo Hepo-Oja ja hyvinvointipäällikkö Kirsi Mäkilä
20.1.2022	Elinvoimalautakunnan alainen toiminta, elinvoimajohtaja Heikki Mäkilä Lupa- ja valvontalautakunnan alainen toiminta, ympäristöpäällikkö Keijo Houhala ja vastaava rakennustarkastaja Juha Mara
3.2.2022	Hyvinvointilautakunnan kanssa yhteinen iltakoulu
17.2.2022	Teknisen lautakunnan alainen toiminta, teknisen toimen johtaja Harri Kuivalainen Lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu, palvelupäällikkö Miia Uotila Koulujen tilanne ja turvallisuus, koulutusjohtaja Pia Helander
10.3.2022	Katsaus/keskustelutilaisuus kaupungin toiminta sekä riskienhallinta ja konserniohjauksen toteuttaminen, valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajisto Tiedonkulku, miten valtuuston ja strategiset linjaukset näkyvät päätöksenteossa
24.3.2022	Tilinpäätöksen 2021 esittely, talousjohtaja Sanna Kekkonen
21.4.2022	Henkilöstötilinpäätöksen esittely, henkilöstöpäällikkö Annika Blom

Tarkastuslautakunta piti arviointikaudella edellisten lisäksi myös muita työtehtäviinsä liittyviä kokouksia.

3. Vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kaupunginhallitus käsitteli vastaukset ja toimenpiteet vuoden 2020 arviointikertomukseen kokouksessaan 30.8.2021 ja antoi 6.9.2021 kokoontuvalle valtuustolle vastaukset arviointikertomuksen vuoden 2020 huomioihin ja suosituksiin.

Tarkastuslautakunta arvioi, olisiko sisäisen tarkastuksen toiminnoista hyötyä tavoitteiden kehittämisessä sekä niiden toteutumisen seurannassa ja valvonnassa. Vastineessa todettiin, että sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistumaan organisaation tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan laillisuudesta. Kaupungin ohjeet ovat kaikilta osin tarkoitus päivittää vuoden 2021 aikana. Sisäisen tarkastuksen tarvetta on pohdittu ja toistaiseksi tarvetta ei vielä todettu. On kuitenkin mahdollista, että tarkastusta hankitaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta tarvittaessa.

Vastineessa sitovien ja mitattavien vuositavoitteiden valmistelun osalta todettiin, että tavoiteasetannan kehittämisen sekä tavoitteiden toteutumisen seurannan kehittämistarve on tunnistettu. Strategiaa terävöitettiin v. 2020 aikana ja vuosittaisten talousarviotavoitteiden asettamista on selkeytetty. Tavoitteiden toteutumisen seurantaan on myös otettu uusia välineitä, jotka jatkossa helpottavat seurantaa sekä tavoitteiden asettamista.

Tarkastuslautakunnan huolena oli, miten taloushallinnon palvelutuotannon ulkoistuksen jälkeen varmistetaan tuottavuustavoitteiden saavuttaminen taloushallinnossa. Vastineessa todettiin, että Sarastia Oy:lle on ulkoistettu rutiinitehtävät kirjanpito, reskontrat ja maksuliikenne. Osana ulkoistuspäätöstä on arvioitu talouspalveluiden osaamispotentiaalia suhteessa vaadittaviin tavoitteisiin ja todettu välttämättömiä kehittämistarpeita. Vastineessa todetaan, että talouspalveluissa ei ole riittävää resurssia taloussuunnitteluun ja -seurantaan, jonka avulla voidaan varmistaa tuottavuuden ja vaikuttavuuden kehittäminen. Vastineen mukaan tuottavuuden ja vaikuttavuuden arviointia voidaan tehdä aikaisintaan kahden vuoden päästä toteutuksesta. Ulkoistus on vain osa talouspalveluiden kehittämiskokonaisuutta, josta askelmerkit on laadittu useammalle vuodelle.

Lupa- ja valvontatoimialan resurssien turvaamisesta vastineessa todettiin, että resurssitarve on tunnistettu. Toimialalla on tapahtunut henkilövaihdoksia ja toiminta-alueen laajentumista. Resurssitarpeita arvioidaan yhdessä toimintaprosessien yhtenäistämistarpeiden kanssa. Toiminta-alan tulevaisuuskuvaa ja toiminta-alueiden laajentumista tulee tarkkailla työvoiman saatavuuden ja sote-uudistuksen toiminta-alueiden muutosten näkökulmasta.

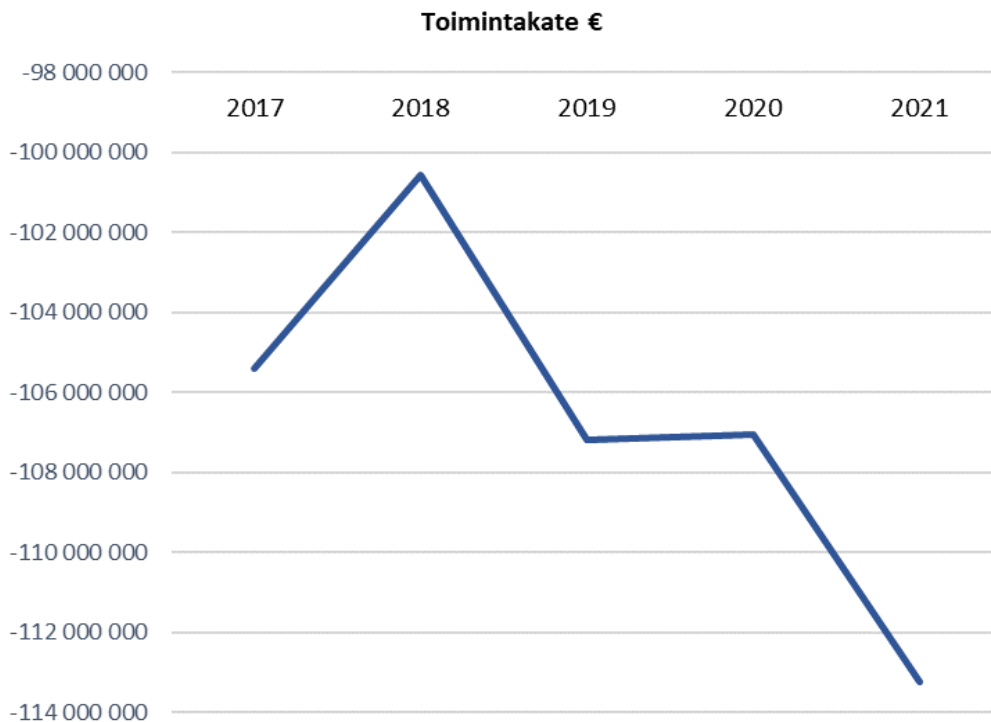
Tarkastuslautakunta toivoo valtuuston kiinnittävän huomiota siihen, että päätetyistä tavoitteista, toimenpiteistä ja muiden ohjelmien edistymisestä raportoidaan ajantasaisesti. Näitä ovat ensisijaisesti talouden tasapainottamistoimenpiteiden tulokset. Arvioinnissa esitetyt havainnot on tarkoitettu kaupungin kehittämiseksi.

4. Talouden analyysi

Seuraavassa esitetään eräitä tunnuslukuja ja havaintoja tilikauden tuloksen muodostumisesta sekä kaupungissa että kaupunkikonsernissa. Tarkastuslautakunta on tehnyt talouden seurantaan viiden vuoden aikajaksolla.

Tilikauden tulos muodostui ylijäämäiseksi. Kaupungin **toimintatuotot** olivat 22,3 milj. euroa, ja kasvoivat edellisestä vuodesta 2,8 milj. euroa. Suurin kasvu on tuet ja avustukset -ryhmässä. Korona-avustuksia saatiin vuonna 2021 yhteensä 1,3 milj. euroa. Vastaavasti koronakustannuksia on kirjattu vuonna 2021 noin 1,8 milj. euroa. **Toimintakulut** kasvoivat 8,4 milj. euroa eli kasvua 6,7 %. Toimintakulut olivat yhteensä 135,5 milj. euroa. Henkilöstömenot kasvoivat 3,7 milj. euroa eli kasvua 6,7 %. Palveluiden ostot kasvoivat merkittävästi 9,0 milj. euroa, josta asiakaspalvelun kasvun osuus oli 5,5 milj. euroa. Nettomenot kasvoivat 4,4 %. Kaupungissa oli vuoden lopussa 1.268 työntekijää, kun edellisvuonna lukumäärä oli 1.274. Annetut avustukset ja vuokratulot vähenivät edellisvuodesta.

Toimintakate kuvaa kunnan oman toiminnan kulujen ja tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Tunnusluku ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Toimintakatteen kehitys vuosina 2017 – 2021.

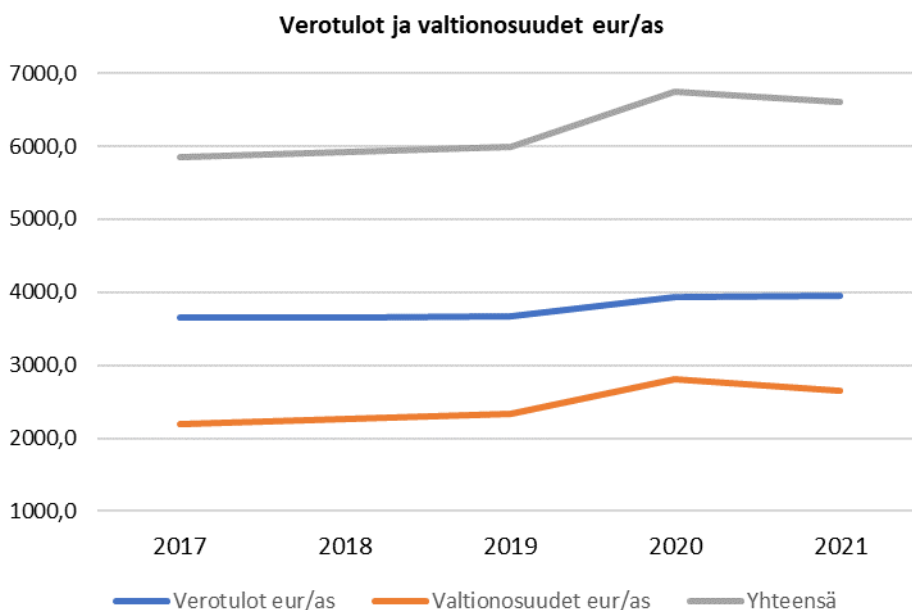
Kaupungin toimintakate heikkeni edellisvuodesta lähes 5,0 milj. euroa. Toimintakate oli -112,0 milj. euroa. Vuonna 2018 valtuusto päätti talouden tasapainottamisohjelmasta, jolla talouden toimintakatetta oli tarkoitus kohentaa neljällä miljoonalla eurolla vuosina 2018 - 2021. Kuviossa näkyvä vuoden 2018 poikkeama johtui pääosin toiminnan satunnaisista tuotoista, kuten lomatonttien ja laboratorio-osakkeiden myynnistä, jotka oli kirjanpidossa kirjattu toimintatuottoihin. Tasapainottamisohjelman toteutus aloitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä. Talouden tasapainottamisohjelma ei ole toteutunut eikä ollut realistinen.

Verotuloja kertyi hieman edellisvuotta enemmän, mutta valtionosuudet laskivat 3,0 milj. eurolla (6 %). Tämä on maanlaajuinen trendi valtion tukiessa kuntia merkittävästi koronavuonna 2020, eikä näin ollen vuodet ole suoraan vertailukelpoisia. Verotulojen kertymä 73,1 milj. euroa oli hieman edellisvuotta suurempi (2020 kertymä oli 73,0 milj. euroa). Valtionosuuksien kertymä oli 49,1 milj. euroa (52,0 milj. euroa v. 2020).

	2017	2018	2019	2020	2021
Verotulot	69 812 463	68 917 191	68 404 293	72 997 016	73 125 697
Valtionosuudet	42 076 179	42 964 995	43 448 560	52 019 639	49 109 154
Verorahoitus yhteensä	111 888 642	111 882 186	111 852 853	125 016 655	122 234 851

Verorahoitus vuosina 2017-2021.

Kokonaisuutena ja laskevaan asukasmäärään suhteutettuna kehitys oli negatiivinen (-133 euroa/asukas). Talousarvioon nähden näiden kertymä ylittyi 1,2 milj. euroa. Viiden vuoden tarkastelujakson aikana tuloveroprosentti on pysynyt samana; 20,5 %.

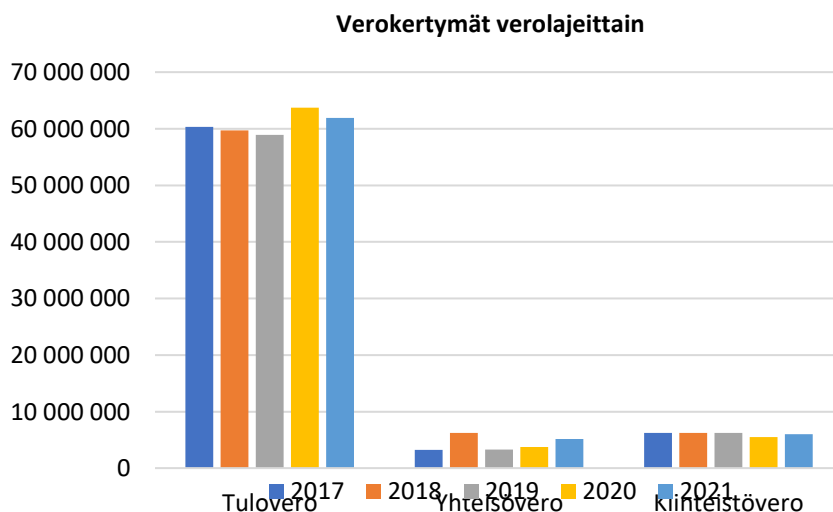
Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2017-2021, euroa/asukas.

Vuonna 2020 maksettiin valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä. Vuonna 2020 koronaan liittyviä tukija kirjattiin yhteensä 5,8 milj. euroa. Tuet eliminoituna tilikauden 2020 tulos olisi ollut 14,8 milj. euroa (toteutunut 20,6 milj. euroa). Tuloksesta tehtiin 18,7 milj. euron investointivaraus. Vastaavasti vuoden 2021 valtionosuuksissa on vähennyksenä veronmaksulykkäysten takaisinperintä -valtionosuusleikkaus, joka vähennetään valtionosuusmaksatuksesta. Koronakustannuksia on kirjattu vuodelle 2021 noin 1,8 milj. euroa ja erikseen haettuja avustuksia on saatu 1,3 milj. euroa. Koronatukitoimena vuodelle 2021 kuntien yhteisöveron jako-osuutta nostettiin kertaluonteisesti 10 prosenttiyksiköllä.

Yhteisöverotilitykset kasvoivat Heinolassa 13,8 % v. 2020 edellisvuodesta ja 38,7 % v. 2021. Kasvu vuodesta 2019 vuoteen 2021 on yhteensä +1,9 milj. euroa. Kiinteistöverotulot ovat toteutuneet vuoteen 2019 saakka tasaisesti, jonka jälkeen vuonna 2020 kiinteistöverotilitykset vähenivät 11,3 %, mutta palautuivat vuonna 2021 lähes 2019 vuoden tasoon ja kasvua oli edellisvuodesta 8,8 %. Verohallinnon maksuunpanotilityksen mukaan kertymät olivat seuraavat: 2019; 6,3 milj. euroa, 2020; 6,2 milj. euroa ja 2021; 6,3 milj. euroa ja viiden vuoden tarkastelujakson kertymän keskiarvo on 6,28 milj. euroa. Kaupungin tuloverotilitykset vähenivät edellisvuodesta 2,8 % eli 1,8 milj. euroa.

Seuraaviin taulukoihin on koottu tilinpäätöksistä tiedot eri verolajien tuottamista tuloista muutoksineen. Tulovero on kaupungille aina merkittävin erä.

Verotulokertymät verolajeittain vuosina 2017-2021.

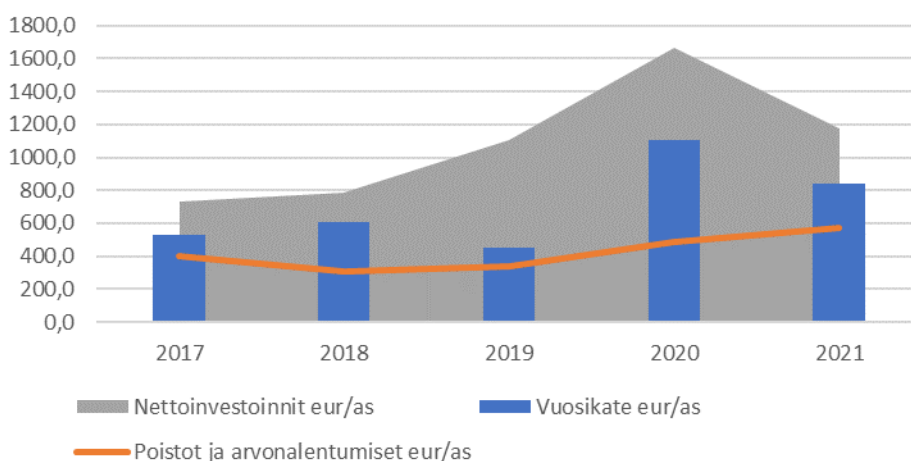
Rahoitustuotot ja kulut (netto) kasvoivat n. 2,5 milj. euroa edellisvuodesta. Rahoitustuottoja kertyi noin 1,0 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna, kun rahoituskulut pienenevät 3,6 milj. euroa. Rahoitusarvopapereiden arvo kasvoi edellisvuodesta. Rahoitustuottojen ja -kulujen kokonaissuuden kehitys näkyy alla olevasta taulukosta.

2017	2018	2019	2020	2021
3 637 700,21	242 748,19	3 756 843,69	2 553 813,40	5 096 169,56

Rahoitustuotot ja -kulut (netto) vuosina 2017 – 2021

Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Vuosikate sisältää verotulot ja valtionosuudet, ja se on kunnan taloudessa aina plusmerkkinen tunnusluku. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Vuonna 2021 vuosikate oli 15,5 milj. euroa, asukasta kohden 840 euroa (1107 euroa v. 2020). Vuosikate kattoi poistot; poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 10,5 milj. euroa.

Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot eur/ as

Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot 2017-2021, euroa/asukas.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan poistojen taso tulee jatkossa kasvamaan. Tarkastuslautakunta suosittelee poistoaikojen tarkastelua mm. mahdollisuutta lyhentää poistoajoja. Poistosuunnitelman lyhentäminen tarkoittaisi sitä, että tilikauden ylijäämät pienenevät muutoksen jälkeen. Poistosuunnitelmaa ei kuitenkaan voi käyttää yksittäisen tilikauden tuloksen muokkaamiseen, vaan sen tulee perustua suunnitelmallisuuteen ja pitkäaikaisuuteen.

Tilikauden tuloksen muodostumiseen ei sisälly merkittäviä poikkeuksellisia tai satunnaisia eriä. Korona-avustusta on saatu toteutuneita kustannuksia vastaan. Kaupungin tuloslaskelma osoittaa lopulta 4.989.943,04 euroa ylijäämää. Konserniin muodostui myös ylijäämää. Alijäämäinen tilinpäätös on tehty viimeksi vuonna 2016.

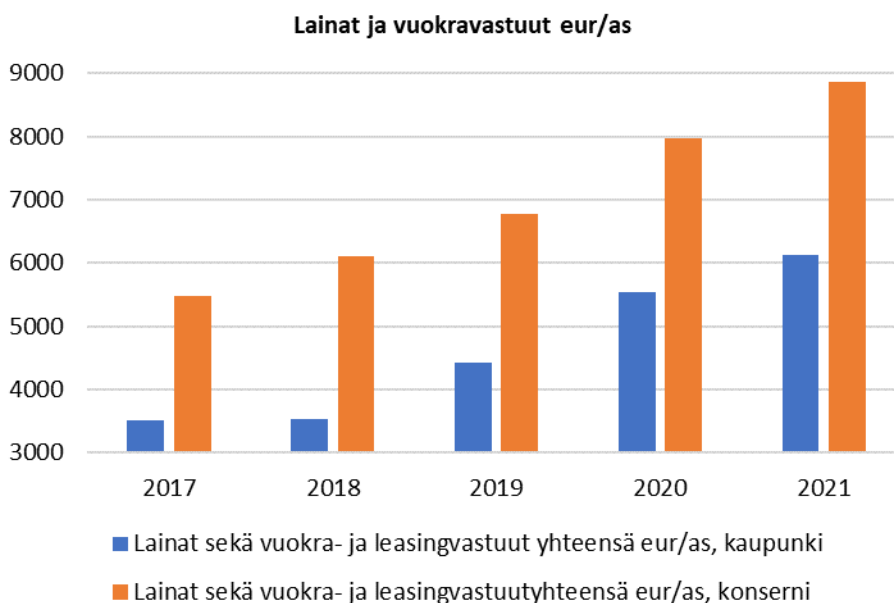
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) kirjataan taseeseen ylijäämäksi (alijäämäksi). Kaupungilla on nyt taseessaan ylijäämää 33,5 milj. euroa ja konsernilla 59,0 milj. euroa. Talousarvion suunnitelma-

vuodet ennakoivat heikompia vuosia, jolloin kertynyt ylijäämä voi alkaa pienentyä. Jos taseen ylijäämä kääntyy alijäämäksi, kaupunki joutuu kriisikuntatarkasteluun.

Rahoituslaskelman **toiminnan ja investointien rahavirta** oli alijäämäinen (vuosikate ei riittänyt kattamaan nettoinvestointeja). Investointimenojen toteuma oli 21,7 milj. euroa (netto). Edellinen kuvio osoittaa, että investointeja on tehty edellisvuotta vähemmän.

Toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Tämä tunnusluku on ollut viitenä vuonna peräkkäin joka tilinpäätöksessä negatiivinen, yhteensä kertymä on nyt -24,3 milj. euroa, mikä tulee taloussuunnitelmavuosina taittumaan.

Kaupungin osalta asukasta kohden laskettu **lainakanta** kasvoi 1.050 eurolla, lainaa oli 31.12.2021 yhteensä 5.358 euroa/asukas. Konsernissa lainamäärä per asukas kasvoi 6.923 euroon/asukas, kasvua oli 673 euroa. Kuntien siirtyessä yhä enemmän rahoittamaan investointejaan leasingilla, on lainojen rinnalla huomioitava kokonaisuutena kaikki **vuokra- ja leasingvastuut**. Seuraava kuvio osoittaa, paljonko kuntalaista kohden on velkaa ja vastuuta.

Lainat ja vuokravastuut yhteensä kunnassa ja konsernissa 2017-2021.

Kassan riittävyys on tilinpäätöksessä 213 päivää. Suurin osa rahavaroista ovat Energiarahaston varoja tai sidottuna arvopapereihin. Edullisen korkotason aikana kuntatodistuksilla eli lyhytaikaisilla lainoilla on tuettu maksuvalmiutta. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille aiheuttaa merkittävää epävarmuutta kuntatalouden kantokykyyn ja rahoitustilanteeseen. Rahoitusmarkkinat elävät Ukrainan sodan vuoksi ennakoimattomassa tilanteessa, joten lainojen korkoriskit on oltava tässä taloustilanteessa hyvin hallinnassa.

5. Investointien toteutuminen

Tarkastuslautakunta on ollut vuosittain huolissaan lainamäärän kehityksestä suhteessa investointien toteutumiseen. Investointeihin käytettiin päätyneellä tilikaudella 1.207 euroa/asukas. Investoinnit eivät ole toteutuneet kaikilta osin suunnitellusti.

	2017	2018	2019	2020	2021
Investointimenot, alkup. TA (netto)	17 778 200	19 759 000	26 966 800	36 826 900	26 483 400
Investointimenot, muutettu TA (netto)	16 809 900	19 112 800	25 246 900	32 708 900	25 903 400
Investointimenot, toteuma TP (netto)	12 376 496	14 296 316	20 514 153	30 848 799	21 537 849
Erotus alkup. TA:n ja toteuman välillä	5 401 704	5 462 684	6 452 647	5 978 101	4 945 551
Erotus muutetun TA:n ja toteuman välillä	4 433 404	4 816 484	4 732 747	1 860 101	4 365 551

Muutettuun talousarvioon nähden investoinneista jäi tilikaudella 2021 toteutumatta 4,4 milj. euroa. Alkuperäisestä talousarviosta jäätin lähes 5,0 milj. euroa. Talonrakentamisen osuus investoinneista oli 15,5 milj. euroa ja julkisen julkiseen käyttöomaisuuteen/infraan käytettiin 5,6 milj. euroa. Tilikaudella 2021 investoinneista toteutumatta jäi kaupunginhallituksen ICT-investointeja (osin kaupungista riippumattomista syistä). Elinvoiman toimialalla maanhankinta ei toteutunut suunnitellusti. Kaiken kaikkiaan tilakeskuksen investoinnit alittuivat 2,8 milj. euroa ja tekniikan 0,4 milj. euroa.

Heinola on satsannut voimakkaasti tulevaisuuteen mm. investointien avulla. Vuoden 2020 investoinnit olivat yli 30 milj. euroa ja 22,3 milj. euroa vuonna 2021. Koko suunnitelmakaudella investoinnit ovat noin 60 milj. euroa. Merkittävimmät uusimmat investoinnit ja panostukset tulevaan ovat lukio, Sinilähteen koulu, Kailas-talo ja Vierumäen yritysalue. Vuoden 2021 merkittävimmät investointikohteet olivat lukio, Sinitaipale, Kailas-talo sekä Ala-Musterin vedenottamo.

Kaupungin investointitaso on ollut useamman vuoden mittava ja tulorahoitus ei pitkällä aikajänteellä ole riittänyt kasvamaan investointitasoon. Vuoden 2020 osalta tilannetta paransivat kerta-luontoiset tuloerät: valtionosuudet. Tulorahoituksen riittämättömyyttä on katettu lyhytaikaisella lainalla. Poistotaso suhteessa investointeihin on varsin alhainen pitkistä poistoajoista johtuen. Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen. Lisääntyvät investoinnit kasvattivat myös poistoja noin 1,1 milj. euroa. Kokonaisuutena suunnitelman mukaiset poistot toteutuvat n. 8,6 milj. euron suuruisena. Suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi tehtiin myös noin 1,9 milj. euron arvonalentumiskirjaus johtuen Kailaksen tasearvon alaskirjauksesta.

Tarkastuslautakunnan kannanotto talouden ja investointien kehittämiseen

Tilikauden 2021 tulos muodostui ylijäämäiseksi, mutta toimintakate heikkeni edellisvuodesta lähes 5,0 milj. euroa. Toimintakate oli -112,0 milj. euroa. Vuonna 2018 valtuusto päätti talouden tasapainottamisohjelmasta, jolla talouden toimintakatetta oli tarkoitus kohentaa neljällä miljoonalla eurolla vuosina 2018 - 2021. Tasapainottamisohjelman toteutus aloitettiin vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä. Talouden tasapainottamisohjelma ei ole toteutunut suunnitellusti.

Vuonna 2020 maksettiin valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä. Vuonna 2020 koronaan liittyvää tukea kirjattiin yhteensä 5,8 milj. euroa. Tuet eliminoituna tilikauden 2020 tulos olisi ollut 14,8 milj. euroa (toteutunut 20,6 milj. euroa). Vastaavasti vuoden 2021 valtionosuuksissa on vähennyksenä veronmaksulykkäysten takaisinperintä -valtionosuusleikkaus, joka vähennetään valtionosuusmaksatuksesta. Kunnat eivät näin ollen joudu maksamaan veromenetykskompensaatiota takaisin niin, että se näkyisi kirjanpidossa maksuna. Koronatukitoimena vuodelle 2021 kuntien yhteisöveron jako-osuutta nostettiin kertaluonteisesti 10 prosenttiyksiköllä. Yhteisöverotilitys kasvoi Heinolassa 38,7 % edellisvuodesta.

Rahoituslaskelman **toiminnan ja investointien rahavirta** oli alijäämäinen (vuosikate ei riittänyt kattamaan nettoinvestointeja). Investointimenojen toteuma oli 21,7 milj. euroa netto. Kunta rahoitti investointeja lyhytaikaisella lainalla. Vuokravastuut kasvoivat edellisvuodesta, mutta niiden osuus suhteessa lainoihin on vähäinen.

Investointien suunnittelua tulisi toteuttaa jatkossa talousarvion suunnitelmakautta pidemmälle ajalle kunnan strategian pohjalta. Kun valtuustolle osoitetaan kymmenen vuoden näkymät, hankkeiden tarkoituksenmukaisuuden arviointi ja päätöksenteko on helpompaa. Projektien onnistunut toteuttaminen edellyttää saumatonta yhteistyötä eri toimialojen kanssa. Tarkastuslautakunta suosittelee poistosuunnitelman poistoaikojen arvioimista uudelleen kohteen elinkaarta vastaavaksi, jotta riskiä ei siirretä tuleville vuosille.

Kaupungilla on nyt taseessaan ylijäämää 33,5 milj. euroa ja konsernilla 59,0 milj. euroa. Talousarvion 2022 suunnitelmavuodet ennakoivat vaikeita vuosia jatkossa, jolloin kertynyt ylijäämä voi pienentyä. Tähän tarkasteluun on syytä varautua riskiperusteisesti jo ennalta ottaen huomioon Ukrainan sodan aiheuttamat taloudelliset vaikutukset pitkälle aikavälille sekä Sote-uudistuksen kunnille aiheuttaman epävarmuuden.

Kuntaorganisaatio tulee muuttumaan valtavasti Sote-palveluiden siirtyessä hyvinvointialueelle. Toimintatuottojen ja valtionosuuksien kertymää on hyvin vaikea ennakoida. Sote-uudistus vaikuttaa arvioiden mukaan kaupungin taloutta heikentävästi. Talouden liikkumavara supistuu. Talouden sopeuttamisohjelma vaatii uuden tarkastelun. Keskeisiä ovat palveluverkkoratkaisut sekä investointiohjelman ja -tason linjaukset.

6. Valtuuston asettamien toiminnallisten vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Toimialojen strategiasta johdetut valtuuston sitovuustason tavoitteet on laadittu uuden selkeytetyn ja tiivistetyn strategian pohjalta. Valtuuston nähden sitovat tavoitteet on esitetty vuodelle 2021 toimialoittain alla olevissa taulukoissa. Ne on esitetty myös kunkin toimialan kohdalla osana käyttötalousosaa. Palvelualueita koskevat tavoitteet sisältyvät käyttösuunnitelmiin.

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi kaikki talousarviossa asetetut sitovat vuositavoitteet ja tehnyt niiden toteutumisesta oman arvionsa. Joidenkin yksittäisten sitovien tavoitteiden kohdalla on nostettu esiin tavoiteasetannan ja mittaamisen ongelmallisuutta. Tarkastuslautakunta on arvioinut sitovien tavoitteiden toteutumista seuraavin kriteerein: *toteutui*, *toteutui osittain* tai *ei toteudu*. Sen lisäksi tarkastuslautakunta on arvioinut erityisesti arviointisuunnitelman mukaisia vuodelle 2021 asetettuja painopisteitä.

6.1 Kaupunginhallituksen alainen toiminta

Yhteisten palveluiden toimiala on kaupunginhallituksen alaisuudessa. Toimialaa johtaa hallinto- ja kehitysjohdaja. Toimiala muodostuu neljästä palvelualueesta: talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, hallinnon tukipalvelut sekä tietohallinto- ja tiedonohjauspalvelut. Nykyinen organisaatio on muotoutunut vasta v. 2020 ja sen toiminta hakee osittain vielä muotoaan vuoden 2021 puolella.

Yhteisten palveluiden toiminta oli vuoden 2021 muutostilanteessa mm. kirjanpidon, maksuliikenteen ja reskontrapalveluiden uudistamisesta johtuen. Em. uudistukset otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa. Talouspalveluiden kehittämistavoitteeseen on pyritty mm. uusin rekrytoinnein, Rekrytointien epäonnistumien on aiheuttanut haastetta koko organisaation toimintaan. Uusi tietohallintopäällikkö aloitti huhtikuussa 2021.

1	Hyvinvoinnin kasvu - Tiedolla johtamisen toimintamallin kehittäminen seurannan tueksi - Systemaattisen seurannan ja raportoinnin kehittäminen - Kiinteistötalouden seurannan kehittäminen	Arvio Toteutui Toteutui Ei toteudu
2	Uudistuva työ ja asuminen - Digitalisaation kehittämiseen panostetaan keskitetysti-	Arvio Toteutui
3	Toimija Keskiössä - Viestinnän vaikuttavuutta seurataan - Osallistuvan budjetoinnin käyttö osana talouden suunnittelua selvitetään	Arvio Toteutui Toteutui

	- Asiakaslähtöinen palveluote (asiakaskysely) - Vaikutusten ennakkoarvioinnin käyttöä lisätään koordinoitusti - Työhyvinvointikyselyn käyttöönotto	Toteutui Toteutui osittain Toteutui
4	Talouden tasapaino - Suunnittelun, seurannan ja raportoinnin kehittäminen mm. uusien välineiden avulla - Toimintatapojen uudistaminen henkilöresurssin tiivistämiseksi - Tilojen käyttöä järkevöitetään - Toimintatapojen uudistaminen henkilöresurssin tiivistämiseksi	Arvio Toteutui osittain Toteutui osittain Toteutui osittain Toteutui osittain

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Talouspalvelut

Talousarvion toteutumaseurantaa varten otettiin käyttöön uusi Targetor -sovellus. Targetor on johtamisen työkalu ja mahdollistaa strategisiin tavoitteisiin tähtäävien toimenpiteiden reaaliaikaisen seurannan.

Henkilöstöpalvelut

Kaupunginhallitus päätti palkanlaskentapalveluiden ulkoistamisesta 25.10.2021. Ulkoistus toteutettiin teknisesti 1.12.2021 alkaen, mutta prosessi on siirtymävaiheessa ja edelleen kehitetään henkilöstöpalveluiden toimintaa vastaamaan paremmin toimialojen tarpeita. Muutosvaiheesta huolimatta toimialan toiminta on ollut tavoitteiden mukaista ja toimintaa kehitetään mm. digikanustinrahalla. Heinola on mukana robotiikan kehittämishanke Helmessä.

Hallinnon tukipalvelut

Dynasty 10 -asianhallintaohjelma sekä HR -järjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2020 lopussa ja näiden järjestelmien kehittämistyö on jatkunut vuonna 2021. Myös verkkosivuja on kehitetty. Uudet verkkosivut otettiin käyttöön vuoden 2021 alkupuolella. Kertomusvuoden aikana laadittiin eettiset ohjeet sekä valtuuston pelisäännön toiminnan ohjaamiseksi ja sisäisen valvonnan toimivuuden varmistamiseksi. Loppuvuodesta käynnistettiin strategian päivitysprosessi.

Talousarvio toteutui suunnitellusti. Kokonaisuutena talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin.

6.2 Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimiala

Toimiala rakentuu terveystalouden, hoito- ja vanhustalouden, sosiaalipalvelujen sekä hallinto- ja tukipalvelujen palvelualueista. Keskeinen tavoite on kaupungin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa.

Vuosi 2021 oli haasteellinen koronatilanteen muutosten vuoksi. Palvelutuotannossa tuli tehdä nopeita muutoksia vuoden mittaan. Taloudellisesti vuosi meni valtuuston hyväksymän sitovan tavoitteen mukaisesti. Koronasta aiheutui kustannuksia sosiaali- ja terveyspalveluille noin 1,5 milj. euroa. STM:n valtionavustuksia tilitettiin noin 0,97 milj. euroa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ammattitaitoinen henkilökunta selviytyi koronavuodesta kiitettävästi. Haasteita aiheutti henkilöstöressurssien riittävyys.

1	Hyvinvoinnin kasvu - Turvallinen arki kotona - Digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen ja digitaalisten palvelujen käytön lisääminen	Arvio Ei toteudu Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Digitaalisen toimintaympäristön kehittyminen ja digitaalisten palvelujen käyttö vahvistuu, yhteisöohjautuvan toimintatavan ja -kulttuurin kehittäminen	Arvio Toteutui
3	Toimija keskiössä - Hyvä palvelukokemus, maakunnan edelläkävijä palvelutuotannossa - EVA:n käytön lisääminen entisestään, järjestelmien käytön tehostaminen - Yhteisöohjautuvan toimintatavan ja -kulttuurin vahvistaminen - Työhyvinvointikyselyn tulos, tavoite kaupungin yhteinen	Arvio Ei toteudu Toteutui Toteutui osittain Toteutui
4	Talouden tasapaino - Tarvevakioitujen palvelujen indeksi Kuntaliiton vertailussa säilyy alle 100	Arvio Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Terveyspalvelut

Kuntaliiton vertailussa lokakuussa 2021 Heinolan sosiaali- ja terveystoimen tarvevakioitujen menojen indeksi on 80, mikä on tarvevakioiduissa kustannuksissa kaikkein edullisin vertailluista 44 kunnasta ja 8 kuntayhtymästä.

Toimialueen näkemyksen mukaan terveydenhuollossa vaikuttavuus olisi tuottavuutta tärkeämpi mittari, mutta mittaaminen on vaikeaa. Sote -palvelut toimivat kiinteässä yhteydessä. Mikäli sosiaalipalvelut eivät toimi (esimerkiksi ikääntyneiden kotihoito ja asumispalvelu), vuodeosastohoito vaikeutuu. Mikäli perusterveydenhuollon vuodeosastohoito ei toimi, keskussairaalan päivystysosasto ja erikoissairaanhoidon vuodeosastot eivät saa potilaita jatkohoitoon, jolloin niiden toiminta ontuu. Mikäli kuntoutus on tehotonta, potilaat päätyvät raskaisiin ympärivuorokautisiin asumispalveluihin kodin sijasta. Samoin, mikäli perusterveydenhuollossa ei hoideta kansansairauksia hyvin, komplikaatioiden hoito lisää erityispalveluiden kustannuksia.

Terveyspalvelut tuottaa terveydenhuoltolain mukaiset palvelut, edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä. Heinolassa terveysneuvontapalvelut ovat osa terveyspalveluja ja terveysneuvontapalveluihin kuuluvat neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä perustason mielenterveys- ja päihdetyö (miepä-tiimi). Digitaalista toimintaympäristöä on kehitetty edelleen ja digipalveluja on lisätty suunnitelmallisesti. Organisaatiomuutos (terveysneuvonta ja miepä terveyspalveluihin) on toteutettu hallitusti.

Suun terveydenhuollon palvelut

Suun terveydenhuollon palveluja tuotetaan omana toimintana yhdessä toimipisteessä, ml. arkipäiväpäivystys. Palveluihin kuuluvat suun perusterveydenhuolto, suun terveydenhuollon opiskelijaterveydenhuolto, terveysneuvonta ja ennalta ehkäisevät suun terveydenhuollon palvelut. Vastaanotoille ilmoitaudutaan ilmoittautumislaitteen avulla.

Suun terveydenhuolto on mm. aloittanut videovälitteiset 8-kk ikäisten lasten etävastaanotot (VideoVisit). Tulojen vähentyminen johtuu Covid-epidemiaan liittyvistä tiukennetuista hygieniavaatimuksista. Myös tuloja vähentää 1.7.2021 voimaan tullut asiakasmaksulaki. Tuottavuutta suun terveydenhuollossa on pyritty parantamaan tehostamalla henkilöstön ajankäyttöä toimintaa kehittämällä. Esimerkkinä useamman hampaan paikkaus tai useamman ongelman hoito yhden käynnin yhteydessä sekä lohkeaman korjaus pysyvällä täytteellä kiirevastaanoton yhteydessä säästää tehokkaasti aikaa ja resursseja. Työnjakoa kehitetään jatkuvasti, joka tuo resurssien säästöjä ja mahdollistaa niiden uudelleen kohdistamista. Henkilöstön saatavuus on heikentynyt valtakunnallisesti ja myös Heinolassa erityisesti hoitohenkilökunnan osalta.

Hoito- ja vanhuspalvelut

Kotihoidossa käynnistettiin syksyllä 2021 itse- ja yhteisöohjautuvuutta edistävä kehittämistyö, mutta tämä jouduttiin keskeyttämään haastavan henkilöstötilanteen vuoksi. Toimialan näkemyksen mukaan tulojen kertymä jäi vähäisemmäksi asiakasmaksulain uudistuksen vuoksi. Lisäksi infektio- ja poliklinikan käynneistä ei ole voinut periä asiakasmaksuja. Kotihoidossa ei saatu avoimia lääkärinvirkoja täytettyä ja palvelu kilpailutettiin, mikä johti kustannusten kasvuun. Henkilöstön saatavuus on merkittävä riskitekijä.

Sosiaalipalvelut

Ikääntyneiden palvelutuotannossa on tehty tiivistä seudullista yhteistyötä ja toimintaa on kehitetty yhteiseen suuntaan tavoitteena, että mahdollisimman moni ikääntynyt voisi asua omassa kodissaan. Asiakasohjauspalvelut ja kotihoito on ollut mukana NHG:n vertaiskehittämishankkeessa, jonka kautta on saatu johtamisen tueksi uusia työkaluja. Vuoden aikana otettiin käyttöön palveluasumisen palveluseteli. Kotihoidon tuottavuusvertailua suhteessa muihin kuntiin on mahdollista seurata Kotihoidon vertaiskehittämisen avulla.

Hoitohenkilökunnan saatavuus on ollut erityisen haastavaa. Tulevaisuudessa henkilöstön saatavuus tulee olemaan vielä vaikeampaa. Tämä näkyy jo nyt, kun avoinna oleviin tehtäviin ei ole haki-joita. Haasteena onkin kuinka saada olemassa oleva henkilöstö pysymään Heinolassa.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu -yksikössä kaikki työntekijät koulutettiin vuoden 2020 aikana systeemisen työotteen käyttöön.

Sosiaalipalveluissa on otettu käyttöön vuoden 2021 alussa uusi asiakastietojärjestelmä. Muutoksen myötä on valmius liittyä Kanta-arkistoon. Sosiaalipalveluissa kehitetään sähköisiä palveluita. Esimerkiksi lastensuojelussa otetaan käyttöön Terveyskylän lastentalon digitaalinen hoitopolku. Hoitopolkua ja sen sisältöjä kehitetään Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa yhteistyössä. Terveyskylään kehitetään myös muita sosiaalipalveluiden polkuja. Terveyskylän kautta on mahdollisuus käyttää etävastaanottoa.

Toimintakate toteutui 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Talousarvio toteutui 1,76 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Korona-avustukset sekä erikoissairaanhoidon menojen alitus mahdollistivat sitovien taloudellisten tavoitteiden toteutumisen. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat osittain koronapandemiasta ja henkilöstörekrytointihaasteista johtuen.

6.3 Elinvoimalautakunnan toimiala

Elinvoimatoimialan tehtävänä on kaupungin elinvoimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen. Tehtäviä toteutetaan viidellä palvelualueella; kiinteistö- ja mittauspalvelualue, kaupunkisuunnittelu- palvelualue, työllisyyspalvelualue, elinkeinopalvelualue sekä kulttuuripalvelualue.

1	Hyvinvoinnin kasvu - Uusia työpaikkoja syntyy, aktivointiaste nousee - Bio- ja kiertotaloustoimialat ja kestävä matkailu kehittyvät	Arvio Toteutui Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Monipaikkainen asuminen ja työ lisääntyvät, asumisen tarjonta lisääntyy, tapahtumatarjonta laajenee - Onnistunut asumisen markkinointi, asukastyytyväisyys, asumisen tarjonta	Arvio Toteutui Toteutui
3	Toimija keskiössä - Selkeä identiteetti, erottuvuus kohderyhmissä - Tietopohjan laajentaminen toimintaympäristöanalyysijä, vaikutusarviointeja ja vaihtoehtoisia päätösvaihtoehtoja varten - Rohkeat kokeilut uudenlaisten tavoitteiden saavuttamiseksi	Arvio Toteutui Toteutui Toteutui osittain
4	Talouden tasapaino - Käyttötulojen kasvun mahdollistaminen - Käyttöasteen nostaminen ja käyttämättömien kiinteistöjen myynti - Nettokustannuksiin vaikuttaminen tulopuolta vahvistamalla	Arvio Toteutui Toteutui Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Kiinteistö- ja mittauspalvelualue

Kaupunki onnistui erinomaisesti Sinitaipaleen tonttihuutokaupoissa. Myös Heinäsaaren leirintäalueen rakennukset, vesitorni, kylpylän alueen rakennukset ja vanja paloasema myytiin huutokaupoissa. Myynti toi Heinolalle huomattavasti näkyvyyttä. Käyttötulot kasvoivat tarpeettomien tilojen myynnin vuoksi.

Kaupunkisuunnittelupalvelualue

Lahden seudun ja valtion välinen MAL-sopimus saatettiin voimaan. Kaupunki on tiiviisti mukana vaikuttamassa oman alueensa kuin koko seudun kehittämiseen ja elinvoimaan erityisesti joukkoliikenteen ja pyöräilyn edistämisen sekä matkailun ja monipaikkaisuuden kehittämisen osalta. Terveisiä -tapahtumat, uusi asukaslähtöisen kaupunkisuunnittelun toimintamalli, on aloittanut toimintansa. Tapahtumassa kylien ja kaupunginosien asukkaat kohtaavat ja vaihtavat mielipiteitä sekä osallistuvat kaupungin kehittämiseen ja suunnitteluun.

Työllisyyspalvelualue

Aktivointiaste oli vuonna 2021 keskimäärin 22,4 % ja korkeimmillaan marraskuussa (25,4 %). Aktivointiasteen toteutumiseen vaikutti erityisesti se, miten työhallinto pystyy osoittamaan työntekijöitä kaupungin tarjoamiin työllisyyspalveluihin. Korona-aika aiheutti palveluohjauksessa haasteita. Aktivointiaste kasvoi kuitenkin edellisvuodesta 3,8 %-yksikköä. Avoimia työpaikkoja Heinolassa oli vuoden 2021 lopussa Hämeen TE-toimiston työllisyyskatsauksen mukaan 246. Vaikka työttömyys kasvoi, monella toimialalla näkymät ovat positiiviset ja osaavasta työvoimasta on pulaa.

Elinkeinopalvelualue

Kaupungin nettomuutto kääntyi positiiviseksi ja myönteinen kehitys voimistui. Vierumäen Urheilupuiston alue kehittyi nopeasti. Alueelle toteutetaan isoa investointikokonaisuutta. Alueen veto-voima vakituisten asumisen kohteena on myös kasvanut. Hankesalkun avulla edistetään yritysten sijoittumista ja työpaikkojen syntyä. Erityisesti panostetaan bio- ja kiertotaloustoimialoihin ja kestävään matkailuun. Asukas- ja vapaa-ajan asukaskyselyn tulosten perustella tyytyväisyys Heinolaan on hyvin korkealla tasolla.

Taloudellisesti vuosi toteutui suunniteltua paremmin arvioitua suurempien myyntituottojen ansiosta. Toimintakate alittui 0,6 milj. euroa. Talousarviomuutokset supistivat toimintakatteen vajetta 147.000 euroa. Talousarvio toteutui 0,6 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alitus oli 0,77 milj. euroa. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

6.4 Hyvinvointilautakunnan toimiala

Hyvinvointipalveluiden toimiala vastaa kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden, nuoriso-, kirjasto- ja liikuntapalveluiden sekä museotoiminnan järjestämisestä. Hyvinvointipalvelut vastaa kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja heille järjestettävien palveluiden yhteensovittamisesta. Toimiala vastaa myös ennaltaehkäisevän päihdetyön tehtävistä.

Hyvinvoinnin toimiala koostuu varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen, virikkeellisen elämän sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueista

1	Hyvinvoinnin kasvu. - Kaupunkilaisten virikkeellinen elämä vahvistuu - Monialainen ja nopea apu ja tuki	Arvio Toteutui Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Vanhan linja-autoaseman alueelle syntyy vaihteittain 2021-2023 uusi perhepuisto - Vetovoimaiset palvelut, joissa lisääntyy tietotekniikan hyödyntäminen	Arvio Toteutui Toteutui
3	Toimija keskiössä	Ei toimialatason tavoitteita
4	Talouden tasapaino - Monitoimitalojen käyttöaste on hyvä - Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelut järjestetään lapsi- ja oppilasmäärän mukaisesti.	Arvio Toteutui Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toiminnan tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Opetuksen ja koulutuksen palvelualue

Sinilähde -talo otettiin käyttöön maaliskuussa 2021 ja Heinolan lukio elokuussa 2021. Kailas -talon rakentaminen alkoi ja kirkonkylän päiväkotij- ja koulukiinteistön suunnittelu käynnistyi. Palveluverkkotyö edistyi, kun Lusin 1-2 -luokkien opetus yhdistettiin Kirkonkylän koulun oppilasryhmiin. Koronapandemian jouduttiin opetuksen poikkeusjärjestelyihin ja opetukseen liittyvät tukitoimet aiheuttivat merkittävästi lisäyötä.

Virikkeellisen elämän palvelualue

Entisen linja-autoaseman paikalle syntyi liikennepuisto ja loppuvuonna alkoi Pumptrack-radan rakentaminen. Lasten liikennepuisto saavutti valtavan suosion kesällä 2021. Heinolan harrastemalli kehittyi edelleen koronasta huolimatta. Heinolassa toimii malli, jossa oppilaat voivat jäädä koululle erilaisiin harrastuksiin, saavat pienen välipalan sekä kuljetuksen kotiin.

Taloudellisesti vuosi toteutui suunnitellusti. Toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylitys oli 2,3 milj. euroa. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Korona aiheutti merkittäviä lisäkuluja mm. suojainten hankinta. Henkilöstöllä oli runsaasti poissaoloja ja sijaisten saanti oli haastavaa. Asukas/oppilas/opiskelija/lapsi yksikköhinnat olivat pääosin korkeammat kuin tavoitteeksi asetettu tunnusluku.

6.5 Tekninen lautakunnan toimiala

Toimialan organisaatioon kuuluvat vuoden 2021 alusta alkaen kolme palvelualue: kuntateknikka, tilakeskus sekä ruoka- ja siivouspalvelu. Tekniikan hallinto -palvelualue lakkautetaan vuoden 2021 alusta. Henkilöstö siirtyivät yhteisiin palveluihin ja yhteistyö on toiminut hyvin.

1	Hyvinvoinnin kasvu - Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä esteettömyyttä edistetään	Arvio Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Heinolan houkuttelevuutta ja elinvoimaa lisäävät kaupunkiympäristö- ja liikenneverkkoinvestoinnit - Toimivaa arkea tukevat yhdyskuntatekniset palvelut	Arvio Toteutui Toteutui
3	Toimija keskiössä - Rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tieto järjestelmien kehittäminen	Arvio Toteutui
4	Talouden tasapaino - Tiivistetään kaupungin toimipisteiden verkostoa ja tilankäytön tehokkuutta. - Optimoidaan sisäistä palvelutuotantoa toimipisteverkko huomioiden	Arvio Toteutui Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toimintaa ja tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Kuntatekniikka

Vuodelle 2021 suunnitellut kevytväylien rakentamis- ja parantamistyöt toteutettiin. Kertomusvuonna laadittiin katusuunnitelma ja toteutettiin kävely- ja pyöräilyväylä Lampikadulle välillä lukio-Savontie. Lisäksi laadittiin kävelyn, pyöräilyn ja erityisesti nuorten koulumatkojen turvallisuutta parantava katusuunnitelma Siltakadun pohjoispäähän ja Laaksokadulle. Puistokehityshankkeisiin on saatu merkittävästi tukirahoitusta. Traficom on myöntänyt hankkeelle investointiavustuksen. Suunnittelu aloitettiin yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa uudelle Sukurantien-Sammontien kevyen liikenteen väylälle, joka mahdollistaa moottoritien turvallisen ylityksen. Traficom myönsi investointiavustuksen kävelyn turvalliset arkireitit ikääntyvälle väestölle -hankkeelle.

Sataman rantamuurin korjaus toteutettiin ja sataman uuden huoltorakennuksen rakennustyö aloitettiin syksyllä. Satamapalvelujen kilpailutusta valmistellaan yhteistyössä elinvoimatoimialan kanssa. Sinitaival eteläosa -asuinalueen toinen rakennusvaihe toteutettiin. Urakan toteutuminen mahdollisti alueen tonttihuutokauppojen ja yleisen markkinoinnin jatkamisen. Ympäristöministeriön investointiavustuksilla toteutettiin Heinolan kansallisen kaupunkipuiston kehityshankkeet: Paviljonginharjun portaat, Jyrängön esteetön rantareitti, Koskensaaren hoitotoimet, Isiäisen lintutorni ja kaupunkipuiston opastehanke (osin kesken). Vesilaitoksen asiakaspalvelun kehittämishanke aloitettiin toimialojen yhteistyönä. Lisäksi käynnistettiin vesilaitoksen arkiston digitalisointihanke. Vesisopimukset tallennettiin sähköiseen muotoon ja suunnitelmien tallentaminen aloitettiin.

Tilakeskus

Tilakeskuksessa laadittiin selvitys kaupungin rakennuskannan korjausvelasta. Kokonaisvaltaisen kiinteistöhallintaohjelmiston käyttöönottoa valmistellaan edelleen. Ohjelman myötä tavoitteena on toiminnan tehokkuus ja kaupungin sisäisen palvelutason nosto. Rakennushankkeiden valmistelu-, suunnittelu- ja toteutusvaiheessa yhteistyötä ja kommunikointia tulisi lisätä eri toimialojen ja tilojen käyttäjien kanssa.

Ruoka- ja siivouspalvelu

Ruokapalveluissa on valmistauduttu Kailas-talon uuteen ruokatuotantomalliin. Erityisesti ruoka- ja siivouspalveluissa on varauduttu hyvinvointialue -uudistuksen aiheuttamaan toiminta- ja henkilöstömuutoksiin. Etäkoulun aikana ruokapalvelu tuotti oppilaille noutoruokaa.

Muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ylittyivät 0,5 milj. euroa. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ylitys oli 2,9 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat 0,2 milj. euroa. Poistot ja arvonalentumiset toteutuivat 1,7 milj. euroa talousarviota suurempana. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Kävelyn ja pyöräilyn sekä esteettömyyden kehittäminen, prosessit ja konkreettiset hankkeet toteutuvat hyvin toimialojen yhteistyönä. Tunnuslukumittareiden tavoiteyksikköhinnat toteutuivat pääosin tavoitteiden mukaisesti. Koronan vaikutukset toimialaan eivät olleet merkittäviä.

6.6 Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala

Lupa- ja valvontatoimiala tuottaa kunnan lakisääteiset ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät Heinolassa sekä yhteistyösopimuksella Hartolan ja Sysmän kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijapalvelut. Lupa- ja valvontatoimiala tilaa ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävät Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä. Näitä ovat terveystarkastus ja eläinlääkäripalvelut.

Toimiala muodostuu kahdesta palvelualueesta / yksiköstä: ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta.

1	Hyvinvoinnin kasvu - Asiantuntemus, tuki muille toimialoille. - Tasapuolinen ja oikeudenmukainen valvonta.	Arvio Toteutui Toteutui
2	Uudistuva työ ja asuminen - Palvelukokemus, sujuva lupakäsittely	Arvio Toteutui
3	Toimija keskiössä - Tietopohjan vahvistaminen (rakennus- ja huoneistorekisteri, luontotiedot, ympäristövaikutukset) - Työhyvinvointikyselyn tulos, tavoite kaupungin yhteinen	Arvio Toteutui Toteutui
4	Talouden tasapaino	Toteutui

Tarkastuslautakunta arvioi toimialaan sisältyvien palveluiden toimintaa ja tuloksellisuutta toiminnan tunnuslukujen ja kertomusvuoden aikana kerätyn arviointimateriaalin pohjalta.

Rakennusvalvonta

Toiminta-alueen laajennus vaikutti talousarvion toteutumiseen. Hartolan rakennusvalvonnan yhdistäminen Heinolaan toteutettiin kertomusvuoden aikana. Valvonta-aineistojen skannaamisen valmistelut aloitettiin loppuvuodesta.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelussa litistä tuli sopimuskunta vuonna 2021. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman mukaiset valvontaohjelmat eivät toteutuneet suunnitellusti ja myös tulot jäivät arvioitua vähäisemmiksi.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat valtuuston sitovuustason mukaisena. Mm. ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman mukaisen valvontaohjelman toteuttaminen ei toteutunut. Korona vaikutti tarkastusten suoritustapoihin ja valvonnan asiakaspalveluun. Asiakaspalvelu tapahtui ajanvarauksen kautta. Henkilöstövaihdokset sekä toimialueen laajennus (litti ja Hartola) vaikuttivat koko toimintaprosessiin ja talouteen.

Tarkastuslautakunnan arviointi vuositavoitteiden toteutumisesta

Valtuusto asetti kaupungin toimijoille yhteensä 47 sitovaa vuositavoitetta. Tavoitteista toteutui 38. Osittain toteutui 9 ja 2 ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta esittää, että tavoitteiden asetantaa tulisi kehittää siten, että tavoitteiden toteutumista voidaan seurata konkreettisin mittarein. Myös tavoitteiden toteutumisen vaikuttavuutta tulisi arvioida.

Yhteisten palveluiden toiminta oli vuoden 2021 muutostilanteessa mm. kirjanpidon, maksuliikenteen ja reskontrapalveluiden uudistamisesta johtuen. Uudistukset otettiin käyttöön vuoden 2021 alussa. Talouspalveluiden kehittämistavoitteeseen on pyritty mm. uusin rekrytoinnein. Rekrytointien epäonnistuminen on aiheuttanut haastetta koko organisaation toimintaan.

Sinitaipaleen tonttihuutokaupoissa onnistuttiin erinomaisesti. Myös Heinäsaaren leirintäalueen rakennukset, vesitorni, kylpylän alueen rakennukset ja vanha paloasema menivät kaupaksi huutokaupoissa. Myynti toi Heinolalle huomattavasti näkyvyyttä. Käyttötulot kasvoivat tarpeettomien tilojen myynnin vuoksi. Vierumäen Urheiluopiston alue on kehittynyt nopeasti. Vierumäki Sports on toteuttamassa mittavaa investointikokonaisuutta. Vierumäen vetovoima myös vakituisen asumisen kohteena on kasvanut.

Koronarajoitukset haastoivat hyvinvointipalveluiden alkuvuoden toimintaa. Poikkeusjärjestelyt sekä opetukseen liittyvät tukitoimien järjestelyt aiheuttivat paljon lisätyötä. Kertomusvuonna otettiin käyttöön Sinilähde -talo ja Heinolan lukio, jossa sijaitsevat myös nuorisopalveluiden tilat. Entisen linja-autoaseman paikalle toteutettiin liikennepuisto ja loppuvuonna alkoi Pumptrack-radan rakentaminen. Lasten liikennepuisto saavutti valtavan suosion kesällä 2021. Heinolan harrastemalli kehittyi edelleen koronasta huolimatta. Heinolassa toimii malli, jossa oppilaat voivat jäädä koululle harrastuksiin, saavat pienen välipalan sekä kuljetuksen kotiin.

Tekniikkatoimialalla kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja kaupunkiympäristön esteettömyyttä kehitettiin kokonaisvaltaisesti kaupungin hyvinvointityön, hiilineutraaliuussitoumuksen (Hinkukunta) sekä uuden Lahden seudun MAL-sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Kaupungin vetovoimaa ja asukkaiden hyvinvointia edistettiin toteuttamalla viisi Ympäristöministeriön avustamaa kansallisen kaupunkipuiston kehittämishanketta: Paviljonginharjun liikunta- ja näköalapaikat, Jyrängön esteetön rantareitti, Koskensaaren hoitotoimet, Isiäisen lintutorni ja kaupunkipuiston opasteet.

Lupa- ja valvontatoimi kärsii alimitoitetuista resursseista toimita-alueen laajennuksen vuoksi. Palvelujen myynti naapurikuntiin on lisääntynyt ja samalla henkilöstöä on vaihtunut. Palvelualueen resurssointi tulisi mitoittaa niin, että lupa- ja valvonta-asiat toteutuvat palvelulupauksen mukaisesti.

7. Valtuustokauden ja strategian toteutuminen

Kaupungin visio oli ”Hyvä kasvaa Heinolassa 2030”. Toiminta-ajatus oli rakentaa yhdessä hyvinvoivan Heinolan tulevaisuus. Strategialla oli arvoja, päätavoitteita ja ohjelmia, ohjelmien alla ohjelmavoitteita. Ohjelmavoitteista tehtiin taloussuunnitelman sitovia tavoitteita. Kokonaisuus on ollut kunnianhimoinen, mutta osin vaikeasti hahmotettava.

Tarkastuslautakunta kuuli tilikaudella myös valtuuston ja kaupunginhallituksen puheenjohtajistoa. Keskustelun pääteemoina olivat strategian, kaupunkikonsernin riskienhallinnan ja konserniohjauksen toteutuminen vuonna 2021. Puheenjohtajiston näkemys oli, että kaupunkiorganisaatio muuttuu valtavasti Soten siirtymisen jälkeen. Uudistuminen on välttämätöntä ja linjauksia tarvitaan siitä, mihin tulevaisuudessa panostetaan.

Lyhyen aikavälin päätöksenteossa tunnistettiin pitemmän aikavälin näkemyksen puute. Päätöksentekoon kaivataan lisää tietoperusteita ja realistisuutta. Kokonaisuuden hahmottamista tukisivat mm. pitkän aikavälin investointisuunnitelmaa koskevat päätökset. Uusinvestointien suunnittelussa huomioitavaa on talouden reunaehtojen lisäksi väestörakenteen kehitys, tilojen monikäyttöisyys ja käyttöasteen tehokkuus. Investointipäätösten yhteydessä olisi syytä arvioida tulevien poistojen ja lainanlyhennysten vaikutukset pidemmällä aikavälillä.

Kaupungilla on investointitarpeita ja korjausvelkaa. Lainakanta on edelleen kasvussa. Talouden tasapainottaminen ei ole toteutunut sopeuttamisohjelman mukaisesti. Sote -uudistuksen myötä tulojen kertymisen epävarmuus kasvaa, mutta kuitenkin menot ovat pitkälti sidottuja. Investointien myötä poistot kasvavat ja samaan aikaan kunnan asukasmäärä laskee. Ikärakenteen muutos, vanhusväestön lisääntyminen ja lasten väheneminen, tulisi huomioida strategiassa. Asukasmäärä lisääntyy vain maahanmuuton kautta.

Luottamushenkilöiden tapaamisessa kävi ilmi, ettei strategiaa ole jalkautettu riittävästi toimintaan. Strategian yhtenä tavoitteena olevaa tiedolla johtamista tulee jännevittää ja toimintakulttuuria viedä vielä enemmän avoimempaan suuntaan. Päätösten tulee perustua tietoon ja yhdenvertainen tietoperusta tulee olla kaikkien käytettävissä päätöksiä tehtäessä. Toimialojen välisessä yhteistyössä ja keskustelukulttuurissa on tapahtunut paljon positiivista kehitystä.

Tilinpäätöksen mukaan strategiapäivitystä tehdään keväällä 2022 huomioiden mm. toimintaympäristön muutokset. Valtuusto linjaa ne painopisteet, joiden mukaisesti suunnitelmavuosia tullaan

toteuttamaan. Valmistelussa keskeisessä roolissa ovat palveluverkko, investointitaso sekä nettomenojen tarkastelu. Väestörakenteen muutos vaikuttaa kaikkiin em. tarkastelualueisiin. Lasten määrä vähenee ja ikääntyneen väestön määrä kasvaa.

8. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Heinolan kaupungilla on yksi yhtiö, Heinolan vuokra-asunnot Oy, jolle asetetaan talousarviossa vuositavoitteet. Yhtiön tehtävä on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja kaupungin asukkaille sekä toteuttaa kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita. Yhtiölle asetettiin neljä sitovaa tavoitetta vuodelle 2020.

1. Kestävät investoinnit. Tavoite toteutui osittain. Vuonna 2021 investointeja aktivoitiin taaseeseen 116.412 eurolla. Vuoden 2021 aikana ei otettu uutta lainaa, mutta konsernilimiitin saldon oli vuodenvaihteessa edellisvuotta suurempi. Lainoja lyhennettiin vuoden 2021 aikana 1,3 milj. euroa. Lainojen lyhennettiin konsernitililimiitin kasvanut saldo huomioiden 0,8 milj. euroa vuoden 2020 tilinpäätökseen verrattuna.
2. Asiakasvaikuttavuus. Tavoite toteutui. Asiakaspalautekyselyn (asiakaspalvelu, huollon toiminnan seuranta) keskiarvo oli 3,75 (tavoite 3,5).
3. Kestävä talous. Tavoite toteutui. Asuntojen täyttöaste oli 92,8 % (tavoite 88 %, 31.2.2020/86,6 %).
4. Asuntojen markkinointi ja asukaslaskujen tehokas perintä. Toteutui. Saamisten määrä 31.12.2021 oli 57.900 euroa/31.12.2020 oli 74.900 euroa, saamisten määrä on vähentynyt 20 %).

Myös Heinolan Vuokra-asuntojen tavoiteasetantaa ja mittaristoa voisi edelleen kehittää. Kiinteistöt ovat keskimäärin kohtalaisessa kunnossa. Keskivuokra vuonna 2021 on 10,18€/m²/kk.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuokra-asuntokantaan investoiminen on yhtiön heikon taloustilanteen vuoksi hyvin vähäistä. Taloudelliset panokset menevät nykyisten lainojen lyhennyksiin.

9. Henkilöstöasiat

Kaupungin henkilöstön kokonaismäärä on ollut viime vuodet laskussa. Tämän kehityksen on arvioitu jatkuvan tulevinakin vuosina. Tilikauden 2021 lopussa palveluksessa oli 1 268 henkilöä, kuusi vähemmän kuin edellisvuonna. Koronapandemia vaikutti negatiivisesti palkkatuella työllistämiseen. Vuoden aikana työllistettiin 109 henkilöä kaupungille ja työpajatoimintaan.

Vuoden 2021 palkkakustannuksia nostivat mm. palkankorotukset ja järjestelyvaraerä. Toisaalta vuonna 2021 sairauslomat vähenivät, mikä näkyy sairausajan palkkojen pienenemisenä. Palkkakustannukset kasvoivat 6,7 % vuoteen 2020 ja 4,9 % vuoteen 2019 verrattuna. Vastaavasti vuonna 2020 palkkakulut laskivat 1,7 % vuodesta 2019, vaikka vertailuvuonna maksettiin kertaerä, joka nosti sen vuoden keskiarvoa. Vuonna 2020 koronapandemiasta johtuvat lomautukset ja toimintojen peruuntumiset vähensivät palkkakuluja. Palkkakulut laskivat vuodesta 2019 noin 1,0 milj. euroa. Vuonna 2022 palkkakustannukset nousevat keskimäärin 3,7 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna.

Henkilöstön vahva ammattitaito on tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeistä. Osaamistarpeita arvioidaan mm. kehityskeskustelujen yhteydessä. Henkilöstökoulutukset (3061 pv; 2951 pv vuonna 2020) olivat vuonna 2021 pääasiassa ammatillista osaamista ylläpitäviä ja edistäviä koulutuksia. Koulutukset liittyvät työntekijän nykyisiin tai tuleviin työtehtäviin työnantajan palveluksessa. Intro -sähköinen perehdytystyökalu otettiin käyttöön vuoden 2021 alkupuolella. Intron avulla pyritään kehittämään perehdytysprosesseja kaikilla toimialoilla tehtävästä riippumatta.

Toimialoittain tarkasteltuna sairauspoissaolojen määrä väheni kaikilla toimialoilla paitsi Hyvinvointipalveluissa. Keskimäärin sairauspoissaoloja oli 12,1 päivää/henkilö, kun vuonna 2020 sairauspoissaolopäiviä oli 13,5 päivää/henkilö. Sairauspoissaolot keskimäärin kunnissa (2020) Kunta10 - tutkimuksen mukaan oli 16,7 pv kalenteripäivää. Sairauspoissaolojen kokonaismäärä laski yli 600 päivällä. Sairauspoissaolojen keskipituus oli 7,8 päivää. Työterveyden kustannukset nousivat edellisvuodesta. Koronarokotusten kustannuksia kertyi 32.320 euroa. Työterveyshuollon kustannukset olivat 388 euroa/henkilö. Työterveyshuollon ostettavien palvelujen kustannuksista 59,4 % painotui ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon.

Vuonna 2021 eläkkeelle siirtyi 32 henkilöä. Vakituinen palvelussuhde päättyi kaikkiaan 108 henkilöltä. Avoimia työpaikkoja oli vuonna 2021 kaikkiaan 378, joihin oli 1454 hakijaa. Henkilöstötilinpäätöksen mukaan erityisen haastavaa oli aiempien vuosien tapaan rekrytoida mm. sosiaalityöntekijöitä, lääkäreitä, hoitotyön ammattilaisia ja sosiaali- ja terveysalalla erityisesti hoitotyön lyhytaikaisia sijaisia.

Tilikaudella toteutettiin kaksi henkilöstökyselyä. Kevään kysely toteutettiin Kevan valmiilla työhyvinvointipohjalla. Parhain tulos 4,1 (asteikko 1-5) annettiin väittämistä ”Voin käyttää tietojani ja taitojani monipuolisesti” ja ”Minun ja esihenkilöni välillä vallitsee luottamuksellisuus”. Heikoin tulos 3 annettiin väittämälle ”Olen tyytyväinen organisaation johtamistapaan”. Erot verrokkikuntaan olivat pienet. Tulosten perusteella kehittämiskohteita ovat koko organisaation johtamistapa ja avoimuus johtamisessa.

Heinolan kaupungin henkilöstölle vuosi 2021 oli edelleen varsin poikkeuksellinen. Koronapandemian ja sen tuomien uusien tehtävien ja velvoitteiden ja toimintatapojen kanssa on eletty edelleen. Koronapandemia on vaikuttanut koko Heinolan kaupungin henkilöstön työskentelyolosuhteisiin ja vaatinut nopeaa sopeutumista työn muuttuvien vaatimusten mukaisesti. Kaupunginhallitus on 14.3.2022 päättänyt, että tilinpäätökseen tehdään varaus käytettäväksi henkilöstön 200 euron kertakorvaukseen. Edun saamisen edellytyksenä on, että työntekijän palvelussuhde on ollut voimassa 14.3.2022 ja työntekijä on ollut töissä/saanut palkkaa vähintään 6 kuukautta vuonna 2021.

Korona-aika on edellyttänyt henkilöstöltä myös joustavuutta ja nopeita toimintatapojen muutoksia. Haastavat olosuhteet jatkuvat edelleen vuonna 2022, kun vuoden aikana valmistellaan ja toteutetaan hyvinvointialueuudistuksen toteuttamiseen liittyvä merkittävä liikkeenluovutus.

10. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksensa Heinolan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havaintoihin vastaukset kaupunginhallitukselta niin, että ne voidaan käsitellä valtuustossa lokakuun loppuun mennessä. Vastauksia pyydetään värillisten huomiolaatikoiden sisällä esitettyihin havaintoihin.

Tilintarkastaja antoi 19.5.2022 tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2021. Tilintarkastaja esittää vuoden 2021 tilinpäätöksen hyväksymistä sekä vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2021. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin koko henkilöstöä joustavuudesta ja aktiivisuudesta haasteellisena aikana.

Heinolassa 19.5.2022

Ville-Matti Kuusela
puheenjohtaja

Sanna Koponen
varapuheenjohtaja

Aira Seppälä

Pekka Kantanen

Jorma Peltonen